

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.cks.remissor@regeringskansliet.se

Vår referens/dnr:
2025-210

Er referens/dnr:
KN2025/01543

2025-12-07

Remissvar

Remiss av SOU 2025:88 - Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten

Svenskt Näringsliv företräder drygt 60 000 små, medelstora och stora företag. Dessa är organiserade i 49 bransch- och arbetsgivarförbund. Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att lämna synpunkter på ovanstående remiss och vill anföra följande.

Svenskt Näringsliv tillstyrker till övervägande del förslaget till ny lag om hushållning med mark- och vattenområden.

Hushållning

Svenskt Näringsliv välkomnar att 3, 4 och 17 kap. miljöbalken lyfts ut och placeras i en särskild lag och delar utredningens bedömning att detta på ett tydligare sätt än den nuvarande ordningen visar att reglernas syfte är att främja en användning av mark- och vattenområden som är lämplig för samhället vid en allsidig och samlad bedömning – både i ett långsiktigt och kortsiktigt perspektiv. Den nuvarande placeringen i miljöbalken ger intrycket av att bestämmelserna ska tolkas i ljuset av 1 och 2 kap. miljöbalken, vilket medför att tillämpningen av dessa inte blir så allsidig som avsett. Tillämpningen har, som utredningen noterar, förskjutits mot att ensidigt främja bevarandebestånden och långsiktiga försörjningsbehov, vilket inte är lämpligt från samhällsekonomisk synpunkt.

Svenskt Näringsliv ser också positivt på att regeringens prövning vid behov ska kunna ske innan en ansökan om tillstånd enligt miljöbalken har getts in och att den kan genomföras med ett enklare prövningsunderlag än det som krävs vid en fullständig tillståndsprövning. Det är lämpligt att regeringen tidigt kan ta ställning till om ett visst mark- eller vattenområde får användas för en viss verksamhet enligt hushållningsbestämmelserna i den nya lagen.

Underlaget för prövningen bör kunna begränsas till att avse den ungefärliga omfattningen av planerad verksamhet och dess påverkan på berörda riksintressen. Det är nödvändigt att områdesanvändningsbeskedet, såsom föreslås, blir bindande i efterföljande prövningar i de frågor som beskedet avser.

Giltighetstid

Svenskt Näringsliv anser emellertid att en giltighetstid om fem år är alltför kort för den aktuella typen av besked. Dess relativt begränsade rättsverkan innebär att det bör kunna förbli bindande under en relativt lång tid, exempelvis 15 år med en möjlighet att anpassa tiden till förutsättningarna i det enskilda fallet. Den föreslagna giltighetstiden om fem år är alldeles för kort för verksamheter av den omfattning det här torde vara fråga om. I stora projekt är det inte endast de utredningar som behövs för efterföljande tillståndsprövning som kan ta tid, utan även säkring av projektfinansiering och översiktlig projektering av den typ som behövs för tillståndsansökan.

De möjligheter som regeringen har enligt förslaget att ändra markanvändningsbeskedet av säkerhetspolitiska eller EU-rättsligt betingade skäl är tillräckliga för att ett områdesanvändningsbesked med en giltighetstid som är längre än fem år inte ska låsa markanvändningen på ett ur samhällsnyttoperspektiv orimligt sätt. Det ska härvid understrykas att samhällsnyttan av områdesanvändningsbesked kan vara betydande när det gäller möjligheterna att locka investeringar till Sverige.

Svenskt Näringsliv bedömer dock dessvärre att det är osannolikt att verksamhetsutövare kommer att begära ett tidigt områdesanvändningsbesked om beskedets giltighetstid endast uppgår till fem år.

Tillåtlighet

Den prövning som i dag sker enligt 17 kap. miljöbalken har inga fördelar för verksamhetsutövare. Prövningen sker mycket sent i processen och innebär att processen förlängs i betydande omfattning. Den omständigheten att regeringen får del av hela underlaget för tillståndsprövningen enligt miljöbalken bidrar till att förlänga processen. Det är önskvärt att all regeringsprövning enligt den nya lagen kan ske så tidigt som möjligt och mot bakgrund av ett så begränsat underlag som möjligt, dvs. även i de mål och ärenden som inleds vid den ordinarie instansen för tillståndsprövning.

Svenskt Näringsliv anser att regeringsprövningen bör inledas tidigare än vid den sista tidpunkt för synpunkter som anges i kungörelsen av ansökan om tillstånd enligt utredningens förslag, helst i samband med den inledande samrådsprocessen (eller motsvarande).

Avslutningsvis noterar Svenskt Näringsliv, liksom utredningen, ett ökat behov av nationell fysisk planering framgent.

I övrigt har Svenskt Näringsliv inga synpunkter på förslagen i betänkandet. Det ska emellertid framhållas att genomförande av de förslag som utredningen har redovisat i sitt första delbetänkande bör prioriteras så att ny lagstiftning i dessa delar kan genomföras snarast möjligt (med de justeringar som Svenskt Näringsliv har föreslagit i sitt yttrande över det betänkandet).

Karin Johansson
vice vd Svenskt Näringsliv

Lina Hagström